

Висновки. Система показників ефективності повинна: – відображати витрати всіх видів ресурсів, споживаних підприємством; – створювати передумови для виявлення резервів підвищення ефективності проведення; – стимулювати використання всіх резервів, наявних на підприємстві; – забезпечити інформацією щодо ефективності проведення всі ланки управлінської ієрархії; – виконувати критеріальну функцію, тобто для кожного з показників повинні бути визначені правила інтеграції їхніх значень [7].

Отже, запропоновані показники оцінювання ефективності функціонування підприємства дозволять об'єктивно та комплексно проаналізувати ефективність, з урахуванням специфіки діяльності підприємства, та виявити резерви його удосконалення.

Література.

1. **Тищенко А.Н.** Экономическая результативность деятельности предприятий: монографія / **А.Н. Тищенко, Н.А. Кизим, Я.В. Догадайло.** – Харків: ИД «ИНЖЭК», 2005. – 144 с.
2. **Мазур И.И.** Эффективный менеджмент / **И.И. Мазур, В.Д. Шапиро, Н.Г. Ольдерогге;** под общ. ред. **И.И. Мазура.** – М.: Высшая школа, 2003. – 555 с.
3. **Писаревський І.М.** Менеджмент організацій: навч. посіб. / **І.М. Писаревський, А.А. Нохріна, О.В. Познякова.** – Х.: ХНАМГ, 2008. – 133 с.
4. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV // Офіційний вісник України. – 2003. – № 11. – Ст. 462.
5. **Метеленко Н.Г.** Формування організаційної структури управління як складової внутрішнього господарського механізму промислового підприємства / **Н.Г. Метеленко** // *Інвестиції: практика та досвід.* – 2009. – № 10. – С. 46-49.
6. **Герасименко І.М.** Оцінка ефективності системи управління підприємства в контексті організаційного розвитку / **І.М. Герасименко, Н.В. Горбатовська** // *Проблеми системного підходу в економіці.* – 2011. – № 4. – Режим доступу до журналу: http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/PSPE/2011_4/Gerasimenko_411.htm.
7. **Dejneko O.A.** Efficiency and quality of management of the machine-building enterprise / **O.A. Dejneko.** – Moscow: Mechanical engineering, 2006. – 24 p.

УДК 65.012.7

ДЕРЖАВНИЙ ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ ТА НАПРЯМКИ ЙОГО РОЗВИТКУ

STATE FINANCIAL CONTROL AND DIRECTIONS OF HIS DEVELOPMENT

ОКСАК І.Ю., ПУГЛО Ю.О., ЄКІМОВА Н.В., студенти*
Харківський національний технічний університет
сізьського господарства імені Петра Василенка

У статті розкрито економічну сутність поняття «державний фінансовий контроль» та уточнено його зміст. Розкрито мета, завдання і напрями розвитку державного фінансового контролю.

Ключові слова: фінансовий контроль, державний фінансовий контроль, функція управління.

In the article economic essence of concept «state financial control» is exposed and his maintenance is specified. Exposed aim, task and directions of development of state financial control.

Key words: financial control, state financial control, management function.

* Науковий керівник – Луценко О.А., к.е.н., доцент

Постановка проблеми у загальному вигляді. Недооцінка ролі фінансового контролю може стати причиною кризових явищ, що відбуватимуться у наших та сусідніх державах. Існування потреби створення дієвої, ефективної та життєздатної фінансової системи, і як наслідок покращення рівня фінансової дисципліни, що забезпечить зменшення кількості бюджетно-фінансових порушень, породжує необхідність звернути увагу на вирішення проблемних питань у сфері функціонування системи державного фінансового контролю в Україні. І тому, питання фінансового контролю залишаються актуальними і сьогодні у зв'язку з не вирішенням ряду як теоретичних, так і практичних питань.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано вирішення даної проблеми, показав, що такі науковці, як: Базась М.Ф., Дмитренко Г.В., Бутинець Ф.Ф., Герасимчук П.К., Дрозд І.К., Калюга С.В., Усач Б.Ф., Шатковський Л.С., Піхоцький В.Ф. та інші присвятили різним аспектами фінансового контролю багато уваги.

Формулювання цілей статті полягає у наданні визначення поняття державного фінансового контролю та визначенні напрямів його розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Контроль не є однозначним поняттям. Різні вчені трактують його по-різному. Аналіз трактувань поняття «фінансовий контроль» різними вченими, дає змогу узагальнити та систематизувати основні підходи до його розуміння, які ґрунтуються на визначенні фінансового контролю як: виду фінансової діяльності держави; функції управління; діяльності органів фінансового контролю; системи спостереження і перевірки, дій та контрольних заходів. Так, деякі вчені [1] визначають Фінансовий контроль – як різновид контролю, пов'язаного з фінансовою діяльністю держави. (асадова, бовсуновська), інші розглядають його як одну із функцій управління (Грачова, Заріпов). Інші вчені вважають, що фінансовий контроль – це контроль законодавчих і виконавчих органів влади всіх рівнів, а також спеціально створених установ за фінансовою діяльністю всіх економічних суб'єктів: держави, підприємств та установ. А Дікань Л.В., Голуб Ю.О., Синюгіна Н.В вважають, що фінансовий контроль – система спостереження і перевірки, дій та контрольних заходів

Не вдаючись до детального аналізу кожного з наведених вище визначень, зазначимо, що низка науковців ототожнюють поняття «фінансовий контроль» і «державний фінансовий контроль».

Слід зазначити, що фінансовий контроль за суб'єктами його здійснення підрозділяється на державний, внутрішньогосподарський, громадський та аудиторський (незалежний), а державний фінансовий контроль – на бюджетний, податковий, митний, банківський, валютний, страховий, цінний тощо.

На основі проведених досліджень ми вважаємо, що державний фінансовий контроль - це сукупність форм, методів та інструментів контролю, за допомогою яких органи державного фінансового контролю одержують інформацію про фактичний стан справ щодо процесів формування, розподілу і використання державних фінансових ресурсів на всіх рівнях державного сектору економіки, порівнюють отримані дані з цільовими або нормативними вимогами, визначають розміри і причини виявлених відхилень, вживають заходи, спрямовані на їх усунення, недопущення та попередження у майбутньому, з метою підвищення ефективності підготовки, прийняття та реалізації управлінських рішень у сфері управління державними фінансовими ресурсами.

Державний фінансовий контроль призначений для реалізації фінансової політики держави (розроблення, затвердження і виконання бюджетів всіх рівнів, контроль за фінансовою діяльністю державних підприємств, установ і організацій, виконанням фінансових зобов'язань перед державою суб'єктів господарювання недержавної форми власності, організацією грошових розрахунків та веденням фінансового обліку і звітності тощо). Його проводять органи державної влади і управління.

До базових принципів контролю відносять:

- незалежність контролю як невід’ємного атрибуту демократії й обов’язкового елемента управління;
- законодавче закріплення незалежності органів контролю;
- визначення необхідності здійснення попереднього контролю й контролю за фактичними результатами
- наявність зовнішнього та внутрішнього контролю як обов’язкової умови існування контролю;
- гласність та відкритість контролюючих органів з обов’язковою вимогою додержання комерційної та іншої таємниці, що захищається законом.

Сутність контролю полягає у здійсненні цілеспрямованого впливу на об’єкти управління, який передбачає систематичний нагляд, спостереження за їх діяльністю для виявлення відхилень від встановлених норм, правил, вимог чи завдань у процесі їх виконання.

Основною метою державного фінансового контролю є:

1. Виявлення на підконтрольних об’єктах порушень принципів законності, ефективності, доцільності й економії при формуванні та використанні державних фінансових та матеріальних ресурсів, відхилень від прийнятих норм, стандартів на найбільш ранній стадії;
2. Попередження фінансових правопорушень;
3. Притягнення винних до відповідальності, забезпечення відшкодування заподіяних збитків;
4. Вжиття заходів щодо запобігання таким порушенням у майбутньому.

Завданням державного фінансового контролю є забезпечення законності, ефективності, фінансової дисципліни і раціональності у ході формування, розподілу, володіння, використання та відчуження активів, що належать державі.

У зв’язку з наявністю у вітчизняному законодавстві вад тривалий час залишалися поза державним фінансовим контролем окремі важливі для держави сфери діяльності, наслідком чого є неповне охоплення державних фінансових ресурсів. Визначена диспропорція стосується формування й виконання дохідної частини бюджетів усіх рівнів; діяльності таких органів державного і комунального сектору, як державні та комунальні підприємства, акціонерні, холдингові компанії, інші суб’єкти господарювання, у статутному фонді яких більш ніж 50 відсотків акцій (часток, паїв) належить державі та суб’єктам комунальної власності, інші підприємства, установи та організації, які використовують державне та комунальне майно; цільового використання коштів, що залишаються в розпорядженні суб’єктів підприємницької діяльності у разі надання їм податкових пільг; формування і використання коштів та майна державних цільових фондів. Бюджетні кошти, які на момент перерахування з рахунків бюджетних установ за договорами цивільно-правового характеру втрачають статус бюджетних, переходять у розряд непідконтрольних для інспектування. Крім удосконалення предметної області державного фінансового контролю, також потребують удосконалення й інші складники системи державного фінансового контролю: види, елементи, форми, методи, характер організації, принципи контролю.

Напрями розвитку системи державного фінансового контролю повинні базуватися на теоретико-законодавчому підґрунті функціонування системи державного фінансового контролю та методологічних підходах до побудови системи державного фінансового контролю, а також на підґрунті аналізу напрямів застосування державного фінансового контролю в Україні відносно об’єктів контролю за предметом контролю.

Для ґрунтового визначення напрямів розвитку та удосконалення державного фінансового контролю та його окремих суб’єктів вимагаються наступні дії:

- Ознайомлення з досвідом міжнародних організацій з питань фінансового контролю, таких як Міжнародна організація вищих контрольних органів INTOSAI та одна з її регіональних

організацій – EUROSAI, а також Вищі органи фінансового контролю держав – учасниць Співдружності Незалежних Держав;

– Врахування здійснення контрольних повноважень у сфері фінансів різноманітними суб'єктами державної влади, згідно із чинними нормативно-правовими актами, як міжнародними й закордонними, так і вітчизняними;

– Дослідження розроблених вітчизняних Концепцій, Стратегій та законопроектів стосовно розвитку та удосконалення системи державного фінансового контролю та його окремих суб'єктів;

– Врахування теоретичного підґрунтя та методологічних підходів до побудови системи державного фінансового контролю;

– Аналіз напрямів застосування державного фінансового контролю відносно об'єктів контролю за предметом контролю.

Очікуваним результатом проведених дій є визначення напрямів розвитку державного фінансового контролю:

1) першим напрямом є теоретико-методологічний – запропонований у дослідженнях теоретико-методологічних підходів до побудови системи державного фінансового контролю;

2) другим напрямом є концептуальний (стратегічний) – викладений у чинних концепціях уряду України стосовно розвитку як системи управління державними фінансами в цілому, так і розвитку державного фінансового контролю взагалі;

3) третім напрямом є законодавчі ініціативи суб'єктів державного фінансового контролю щодо удосконалення їх функціонування. Отже, вважається, що здійснення заходів щодо розвитку і удосконалення системи державного фінансового контролю за всіма визначеними напрямами дозволить усунути існуючі недоліки функціонування державного фінансового контролю.

Висновки. Розглянуто сутність поняття фінансовий контроль. На основі аналізу і систематизації дефініцій «фінансовий контроль» запропоновано визначення поняття державний фінансовий контроль, визначена його мета і напрями розвитку.

Література.

1. **Асадов А.М.** К вопросу о формировании системы органов финансового контроля в России / **А.М. Асадов** // *Вестник ПУРГУ*. – 2005. – № 8. – С. 56-66.

2. **Бовсуновська Г.С.** Розвиток ринку автотранспортного страхування України: дис. ... канд. екон. наук: 08.00.08 / Г.С. Бовсуновська; Дніпр.-й нац. ун-т ім. О. Гончара. – Дніпропетровськ. – 2015. – 222 с.

3. **Грачева Е.Ю.** Основные тенденции развития государственного финансового контроля в Российской Федерации / **Е.Ю. Грачева** // *Правоведение*. – 2002. – № 5 (244). – С. 73-80.

4. **Зарипов Р.Р.** Финансово-правовые отношения и финансовый контроль / **Р.Р. Зарипов** // *Вестник ЧГУ. Экономика*. – 2015. – № 4 (20). – С. 85-88.

5. **Дікань Л.В.** Контроль у бюджетних установах: теорія та практика: монографія / **Л.В. Дікань, О.В. Кожушко, Ю.О. Лядова** та ін.; за заг. ред. канд. екон. наук, професора **Л.В. Дікань**. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця. – 2016. – 332 с.

6. **Лисяк Л.В.** Розвиток державного фінансового контролю в Україні / **Л.В. Лисяк** // *Економічний вісник університету*. – 2015. – Вип. 26(1). – С. 200-206.

